

igennem paa Strafferetsplejens Omraade, og saa det Standpunkt, som blev forfægtet af den højtærede Minister, men som ikke havde fundet Udtryk i noget Forslag; det nemlig, at de Undtagelser, der vare gjorte fra Hovedreglen, gik for vidt. Der burde efter den højtærede Ministers Mening ikke indrømmes de enkelte Medlemmer af Trossamfund, for hvilke der var en anerkendt Edsformular, saa stor en Frihed, som vi i Overensstemmelse med Lovforslaget hævdede, at de burde have. Den højtærede Minister gjorde til Bestyrkelse af dette sit Standpunkt særlig gældende, at det var for farligt at aabne den, der havde afgivet en „ulden“ Forklaring, og som derfor stod og vaklede mellem, om han skulde aflægge falsk Ed eller berigtige sin Forklaring, saaledes at den blev rigtig, den Udvej, at han kunde sige: oho! du kan slippe fra det hele ved at erklære, at du ikke tror, eller at du ifølge din religiøse Tro ikke tør aflægge Ed, saa slipper du med Forsikringen, saa er du ude af Klemmen, saa kan du lade den uldne Forklaring staa. Over for denne Betragtning have de, der staa paa Flertallets Standpunkt, bøjet sig, og derfor fremtræder Forslaget nu saaledes, at vel kan den enkelte opnaa Frihed for at aflægge Ed, selv om han hører til et Trossamfund, der har Eden, f. Eks. Folkekirken — det er jo særlig dens Medlemmer, vi have for Øje — men det er for sent, hvis man først kommer i Tanker derom og først gør det gældende efter at have affagt sin Forklaring; han maa have gjort det i god Tid forinden, nemlig før han gjorde den Erfaring, hvorom han spørges, eller i alt Fald mindst et Aar, før han kræves til Ed. Med andre Ord, der skal være en af to Betingelser til Stede for, at han kan blive fri for at aflægge Ed: enten at Erklæringen er afgiven et Aar før Vidneførselen — saa er den ubetinget gyldig, naar den da ikke er to Aar gammel, for saa er den igen *før* gammel — eller, selv om den ikke er afgiven for et Aar siden, saa dog er afgiven, før den Erfaring er gjort, han spørges om. Denne Erklæring skal være afgiven til det Retskontor, under hvilket han hører; derfor maa han skaffe sig et Bevis, og dette maa han have i Lommen til Forevisning, naar han føres som Vidne, og saa bliver han fri for at aflægge Ed. Det er virkelig, tror jeg, en heldig funden Mellemsvej mellem de forskellige Anskuelser og en heldig Imødekommen af begge de Betragtninger, som med lige Styrke ere blevne gjorte gældende fra den

højtærede Ministers og fra Flertallets Side. Den højtærede Minister faar det, som han vil have det, at ikke Manden med den uldne Forklaring skal slippe ud ad denne Bagdør, og vi, Flertallet, faa det, som vi ville have, at der dog bliver Adgang for den enkelte til — med den Ulejlighed, det vil volde, men det er der ikke noget at sige til — at blive fri for at aflægge Eden. De, der have ofret mest, er jo unægtelig Mindretallet fra 2den Behandling, som blev Flertal ved Afstemningen her i Salen, og det er derfor sikkert ogsaa dem, den største Tak skyldes for, at vi nu staa med en enstemmig Indstilling. Hermed være den saa fra Udvalgets Side anbefalet til ærede Medlemmers Vedtagelse. Dette er Hovedforslaget under den borgerlige Retspleje om Eden. Det dertil svarende Hovedforslag under Strafferetsplejen er Forslag under Nr. 33. For at bringe disse to Forslag i Overensstemmelse med hinanden er der saa stillet Ændringsforslag under Nr. 24 og 34. De have kun den Betydning, at de to Hovedbestemmelser i § 287 og § 778 kunne, saa vidt Retsplejens forskellige Ordning som civil eller kriminel tillader det, blive ganske ensartede, og det ville de blive ved Vedtagelsen af disse Forslag, som jeg hermed skal anbefale til Tingets Vedtagelse.

Jeg har saa tilbage kun Forslaget under Nr. 22, som jeg dog vil henlede ærede Medlemmers Opmærksomhed paa. Det har maaske ikke saa stor Interesse for Folk i Almindelighed men er dog et Forslag, der ikke er uden Betydning. Det tilsigter nemlig at gøre Fremgangsmaaden ved Vidneførsel ligedan ved Underret som ved Landsret og Højesteret, nemlig saaledes, at det ligger i Parternes eller deres Sagføreres Haand at udspørge Vidnerne og ikke som nu i Dommerens. Det er et overmaade betydningsfuldt og vigtigt Led i hele den ny Procesordning, og vi have ikke fundet, at der var tilstrækkelig Grund til i saa Henseende at gøre Forskel paa Underretten og de andre Retter. Derfor have vi strøget denne Forskel, det er det, der ligger i Ændringsforslag under Nr. 22. Alligevel kan den Part, der ikke selv føler sig i Stand til at afhøre Vidnerne, faa Rettens Hjælp dertil, men Retten kan som Regel ikke overtage Vidnets Afhøring uden eller imod vedkommende Parts Villie.

De øvrige Ændringsforslag under mit Afsnit ere stillede af Justitsministeren, og jeg skal derfor overlade til den højtærede Minister selv at begrunde dem men kun henlede Opmærksomheden paa, at de ere